

Ticari İşletme Rehni Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 28 . 7 . 1971 - Sayı : 13915)

No.
1447

Kabul tarihi
21 . 7 . 1971

Kanun kapsamı

MADDE 1. — Ticaret veya esnaf ve sanat sicilinde kayıtlı bir ticari işletme üzerinde rehin hakkı bu kanunda yazılı hükümler dairesinde tesis edilir.

Ticari işletme rehniinde taraflar

MADDE 2. — Ticari işletme rehni sözleşmesi, tüzel kişiliği haiz ve sermaye şirketi olarak kurulmuş kredi müesseseleri, kredili satış yapan gerçek ve tüzel kişiliği haiz müesseseler ve kooperatifler ile ticari işletmenin maliki bulunan gerçek ve tüzel kişiler arasında yapılır.

Ancak, kredili satış yapan müesseselerin rehin hakkı munhasıran vâdeli satış yapmış olduğu 3 ncü maddenin (b) fıkrasında zikredilen hususat üzerinde tesis edilir.

Rehniin muhteva ve kapsamı

MADDE 3. — Ticari işletme rehni aşağıdaki unsurları kapsar :

- a) Ticaret unvanı ve işletme adı,
- b) Rehniin tescili anında mevcut ve işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan malkına, araç, alet ve motorlu nakil araçları,
- c) İhtira beratları, markalar, modeller, resimler ve lisanslar gibi sınai haklar.

Taraflar ticaret unvanı, işletme adı ve menkul işletme tesisatı dışında kalan unsurlardan bir veya birkaçını rehniin dışında bırakabilirler.

Gemi ipotegi hakkındaki hükümler saklıdır.

Rehni sözleşmesinin tanzimi

MADDE 4. — Rehni sözleşmesi, ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu sicil çevresindeki bir noter tarafından tanzim edilir. Sözleşmede, rehne dair unsurların tam listesi de ayırdedilmelerini mümkün kılacak özellikleri ile birlikte yer alır.

Rehni hakkının doğumu

MADDE 5. — Rehni hakkı ticari işletme sahibinin veya kredi müessesesinin veya alacaklarının yazılı talebi üzerine ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu ticaret veya esnaf ve sanat siciline tescil ile doğar.

Sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren 10 gün zarfında tescil talebedilir ve ilgili sicil memurluğunca bu işlem yerine getirilir.

Ticari işletmeye dâhil unsurlardan bir kısmı üzerinde rehniin tasarruf hakkı bulunmaması halinde Medeni Kanununun 353 ncü maddesinin buna dair hükmü uygulanır.

Ticaret veya esnaf ve sanat sicilindeki kayda istinadederek rehin hakkı iktisabedenin bu iktisabı muteberdir.

Tescil harc ve masraflarının hangi tarafa aidolacağı rehni sözleşmesinde belirtilir.

Tescilin şekli

MADDE 6. — Rehnin tescilinde, alacaklının ticaret unvanı, açık adresi ve ikâmetgâhı, alacağın Türk lirası olarak miktarı, alacağın miktarı muayyen değilse ticari işletmenin ne miktar için teminat teşkil edeceği, alacak faizli ise faiz nisbeti kaydolunur.

Rehnin diğer sicillere bildirilmesi

MADDE 7. — Tescili mütaakıp ticaret veya esnaf ve sanat sicili memurunun derhal yapacağı bildiri üzerine, bu kanuna istinaden tesis edilen rehin, ticari işletmenin üzerinde faaliyet gösterdiği gayrimenkul işletme sahibine ait ise bu gayrimenkulün tapu kütüğündeki sayfasındaki beyanlar hanesine markalar, lisanslar ve ihtira beratları gibi sınai haklar için Sanayi Bakanlığınca tutulan sicile, maden siciline, motorlu araçlar için nakil vasıtaları siciline, ticari işletme rehni veren müessesenin varsa şubelerinin bulunduğu yer sicillerine derhal kaydedilir.

Birden fazla rehin tesisi

MADDE 8. — Aynı ticari işletme üzerinde birden fazla rehin tesis edilebilir. Alacaklıların hakları rehnin tescili sırasına göre tâyin edilir.

Rehin hakkının üçüncü şahıslara karşı ileri sürülmesi

MADDE 9. — Alacaklının bu kanundan doğan rehin hakkı, ticari işletmeyi devralan herkese karşı ileri sürülebilir.

Şu kadar ki, rehinden haberdar olmaksızın ticari işletmenin sicil bölgesi dışındaki münferit unsurları üzerinde mülkiyet veya diğer aynı bir hakkı iktisabeden hüsnüniyet sahibi üçüncü şahsın hakları mahfuzdur. Ticari işletme sahibinin bu iktisap dolayısıyla bir talep hakkı varsa bu talep hakkı üzerinde alacaklının rehin hakkı devam eder.

Ticari işletmenin bu kanuna göre rehnedilen unsurlarının tamamı veya bir kısmı için tazminat veya sigorta bedeli ödenmesi icabettiği takdirde, tazminat veya bedel üzerinde de alacaklı rehin hakkına sahibolur.

İkinci ve üçüncü fıkrada yazılı hallerde, üçüncü şahıs kendisine yapılan ihbara rağmen işletme sahibine tediye bulunursa alacaklının bundan doğan zararını tazmin ile yükümlü olur.

Ticari işletme sahibinin, alacaklının muvafakatini almak şartıyla işletmenin münferit bir unsurunun devri veya üzerinde bir aynı hak tesisi dolayısıyla alacaklı olduğu meblâğ veya kendisine verilecek tazminat yahut sigorta bedeli ile, işletmeden çıkan unsur yerine yenisini alma veya eski durumu iade etme hakkı saklıdır.

Ticari işletme sahibinin tasarruf yetkisi

MADDE 10. — Ticari işletme sahibi, işletmenin normal faaliyette bulunabilmesi için gerekli her türlü muameleleri yapmak yetkisini haizdir.

Buna mukabil ticari işletme sahibi, ticari işletmeyi veya rehne dâhil münferit unsurları devretmek, bir aynı hakla takyidetmek, başka bir mahalle nakletmek veya başkaları ile değiştirmek için alacaklının muvafakatini almak zorundadır.

İşletme rehnine dâhil münferit unsurların alacaklının muvafakati ile başkalarıyla değiştirilmesi hallerinde meydana gelen değişikliklerin, taraflarca dördüncü madde hükümlerine göre düzenlenmiş olan listeye noter marifetiyle işlettirilmesi şarttır.

İşletmeye ithal edilen yeni unsurların rehnin kapsamına dâhil olması için bu unsurların listeye alınması ve ayrıca ticaret veya esnaf ve sanat siciline tescili lâzımdır.

Ticari işletmenin merhun değerinin muhafazası

MADDE 11. — Ticari işletme sahibi işletmenin merhun değerini muhafaza için gerekli ihtimamı göstermediği veya kanunen öngörülen hallerde alacaklının muvafakatini almadığı ve bu yüzden de alacaklının zararına ticari işletmenin merhun değeri düştüğü takdirde hâkim tarafından kendisine verilecek mühlet içinde ek teminat vermez veya evvelki hali iade etmez ise, talep üzerine alacaklıya teminat noksanına tekabül edecek bir miktarın ödenmesine hükmolunur.

Ticari işletme sahibinin cezalandırılması ve tazminata mahkûm edilmesi

MADDE 12. — Ticari işletme sahibi, işletmesini veya rehne dâhil münferit unsurları alacaklının muvafakatı olmaksızın başkalarıyla değiştirir veya temlik, aynı bir hakla takyit veya alacaklıyı izrar kasdiyle tahrip veya imha ederse bu yüzden alacağını tamamen veya kısmen tahsil edemiyen alacaklının şikâyeti üzerine uğranılan zararın miktarı nazara alınmak suretiyle bir yıldan beş yıla kadar hapis ve ikiyüzelli liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Uğranılan zarar fahiş olduğu takdirde yukarıda yazılı cezaların âzamisine hükmolunur.

Ayrıca talep üzerine hâkim ticari işletme sahibini, kusurunun ağırlığını göz önünde tutarak rehinle temin edilen alacak miktarına kadar munzam bir tazminata da mahkûm eder.

Üçüncü şahsın müdahalesinin men'i

MADDE 13. — Ticari işletmeye veya rehne dâhil unsurlarına, rehnin sağladığı teminatı tehlikeye düşürecek surette üçüncü şahıslar tarafından vukubulacak fiillerin menini alacaklı dâva edebilir.

Rehnin paraya çevrilmesi

MADDE 14. — Borçlu borcunu ödemediği takdirde, alacaklıya; ticari işletmeyi veya münferit bir unsurunu temellük etmek hakkını veren her türlü mukavele hükümsüzdür.

Borçlu borcunu vâdesinde ödemezse, alacaklı merhunun satış bedelinden alacağını istifa eder. İşletme rehnine dâhil her unsur borcun tamamına karşılık teşkil eder.

Alacaklı, alacağını temin için umumi hükümler dairesinde ticari işletmenin veya münferit unsurlarının ihtiyaten haczettirilmesini isteyebilir. Bu takdirde, ihtiyati haczi tamamlama merasimi rehnin paraya çevrilmesi yoluyla olur.

Paraya çevirmenin şümulü

MADDE 15. — Alacaklı, merhunun paraya çevrilmesini talebedebilir.

Ancak satılacak unsurları ve satışın şümulünü, alacaklının ve ticari işletme sahibinin muhik menfaatlerini nazarı itibara alarak icra memuru tâyin eder.

Her halükârda rehinle temin edilen alacağın bakiyesinin karşılanması meşruttur.

Takip sırasında idare ve işletme

MADDE 16. — İcra memuru satışına karar verilen ticari işletmenin veya münferit unsurlarının muhafazası, idaresi ve işletilmesi için lüzumlu bütün tedbirleri alır.

Paraya çevirmede takiboluncak usul

MADDE 17. — Ticari işletmenin veya münferit unsurlarının paraya çevrilmesinde icra ve iflâs Kanununun menkul rehninin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümleri uygulanır.

Rehnin sona ermesi ve ticari işletmenin kaydının terkinini

MADDE 18. — Ticari işletmenin kaydının ticaret veya esnaf ve sanat sicilinden terkinini sicil memuru tarafından derhal alacaklıya bildirilir.

Ticari işletmenin kaydının ticaret veya esnaf ve sanat sicilinden terkin edilmesi halinde alacağın tamamı muaccel olur.

Terkinin alacaklıya tebliğinden itibaren iki ay zarfında tescil edilmiş bulunan işletme rehni- nin paraya çevrilmesi yoluyla takibi yapılmadığı takdirde rehin hakkı düşer.

Tahsil edilemeyen alacağın takibi genel hükümlere tabidir.

Alacağın son bulması

MADDE 19. — Alacağın son bulması halinde, ticari işletmenin sahibi ticaret veya esnaf ve sanat sicilindeki rehni kaydının terkinini alacaklıdan istiyebilir.

icra ve iflâs Kanununun 153 ncü maddesi ticari işletme rehni- nin terkinini halinde de tatbik edilir.

Rehni terkinini sicil memuru tarafından 8 nci maddede zikredilen sicillere işlenmek üzere bildirilir.

Gayrimenkul rehnine dair hükümlerin uygulanması

MADDE 20. — Ticari işletme rehni hakkında bu kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde gayrimenkul rehni hükümlerinden bu kanun hükümlerine aykırı olmayanlar uygulanır.

Tüzük hazırlanması

MADDE 21. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde Adalet ve Ticaret bakanlıklarınca hazırlanacak tüzükte rehni ticaret veya esnaf ve sanat siciline tescili ve sicil memurluğunca yapılacak diğer işlemler gösterilir.

Yetkili mahkeme

MADDE 22. — Bu kanunun uygulanmasından çıkacak anlaşmazlıkların halli ticari sicilin bulunduğu mahallin ticaret mahkemelerinin görevi dâhilindedir.

EK MADDE — Bu kanundaki ticari işletme tâbiri, ticari veya sınai işletme ile esnaf veya sanatkârın işletmesindeki meslekini icraya yarayan şeylerdir.

Yürürlük tarihi

MADDE 23. — Bu kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 24. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AIT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu			Millet Meclisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
1	7	179	64	53	390	14	116	439
4	80	716		62	647	15	133	553
12	66	82:87		64	751:757		134	618:619
	67	130:161	65	71	252:254			
	71	255:266		73	294			
				74	326:337			

I - Gereğçeli 128 ve 128 e 1 nci ek ile 128 e 2 nci ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisinin 66 ve 134 ncü birleşimlerine, 1551 ve 1551 e 1 nci ek S. Sayılı basmayazıları Cumhuriyet Senatosunun 64 ve 74 ncü birleşim tutanağına bağıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Ticaret ve Adalet, Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Geçici, komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 2/17